

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

§.1. Illustrior multo fuit victoria, quam hodie Christus refert ab inimicis suis; quam illa famosa Theodosij: eamque Daud celebravit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53104](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53104)

HOMILIA XXXV.

DE MISSIS MINISTRIS &c.

Quinto die Lunæ Quadragesimæ.

Miserunt Principes & Pharisei Ministros ut apprehenderent Iesum. Ioann. 7.

¶

ESTERNO Evangelio nobis Ecclesia asseveravit Christi mortem non eius esse peccatis imputam; iam, quæ nulla habuit, sed nec habere potuit, at nostris.

Hodierno verò nos instruit, eius mortem fuisse voluntariam, & quod si nollet ipse, nedum manibus Iudæorum occideretur, sed nec haberent vel capillum tangendi potestatem. Conscripsit hoc D. Ioannes, in quo diuinus ille historiographus nobis occursum spectandum offert infernalis malitiæ cum diuina sapientia, in quo hæc gloriosa superior euasit triumpho: illa verò pudore & ignominia confusa arenæ cessit. Vero certius erat sic futurum, cum mille abhinc annis Spiritus Dei futurum esse decreuera: *Sapientiam non vincit malitia. Partes suas agunt Pharisei, ut filij diaboli, & proponunt manus Christo iniicere violentas, illumque capere. Similiter & Christus suas peragit: scilicet non hoc illis permittit sed summo eos pudore confundit. Concionabatur in templo Saluator, & conuicta Pharisæorum malitia, tum illorum contra se propositas refellit calumnias, tamque subtiliter, ac diuine prædicat, ut turba non modica, imo pars eius plurima veritatis eius virtute superata in eum crederet quasi iam eos Christus in triumphum duceret conuictos, totum cogunt concilium, & concludunt suos illi mittere apparitores ac ministros, ut illum caperent, vincuntque adducerent. Accurrunt magno bombitu & fastu ministri, eò accedunt ubi Dominus Iesus prædicabat, qui continuo ad eos conuersus sic ait: Iam noui qua veniatis intentione, & quo fine vos Domini vestri miserint: nimirum ut me captiuum comprehendatis. Reuertimini ad eos & dicite: quod si ipsi consentur me comprehendere, ego nolim adhuc apprehendi: ipsi vel inuitis vel consentientibus: ad-*

huc modicum in mundo victurus sum, & quando voluero, & venerit hora, mihi à Patre meo præstituta, qua mihi sit moriendum, & ad cælos emigrandum, tunc illis licentiam impertiar, ut sua de me compleant occidendo desideria. Dum Dominus hæc illis verbis loquitur, prædicans, suaque diuina efficax potestate, sic eorum corda permouit: ut illi ipsi tantum eius amore feruerent, ut ad Dominum suos regressi, illisque quærentibus: *Cur non adduxistis eum?* Responderunt: *Hæc eum vos via capite: Non est hic homo, qui capiatur, quinimo nos ipsi eius sumus amore capti, eumque nobis in magistrum adopiamus, numquam etenim sic homo in mundo loquutus est. Concionem suam Christus toto festiuitatis septiduo, protraxit & ultimo qui cæteris erat solemnior, extollens vocem altius inuitauit omnes ad gratiæ suæ diuinæ fluenta, eorum manifestans originem, acque exclamans. *Qui sitit veniat ad me & bibat.* Cum autem illi talibus potiti non sint aquis, accurramus nos etenim de illis secuti sumus ab eo recipendis, qui tanta hæc aquas offert voluntate, talesque nobis erunt Mariæ Virginis intercessione. *Aue Maria.**

§. 1. *Illustrior multo fuit victoria, quam hodie Christus refert ab inimicis suis; quam illa famosa Theodosij: eamque David celebravit.*

D iuus Augustin. felicissimo natus ingenio 2 censuit merito celebrari victoriam quam L. 5. de ci. Imperator Theodosius retulit de Eugenio. c. 26. mo, quam vt pote miraculosam exaggerat sua Tom. 5. doctus eloquentia Diu. Ambrosius. Erat Theod. AMBR. doctus pietate & religione Princeps nemini se Epi. 58. ad eundus, ita Romanæ Ecclesiæ eiusque censuris Theodosius subditus, prout perspicuum est in illa submissio sum Im-

peratorē. ne, quam nullus hominum ignorat enia D. Am-
 brofio Pontifici humilis parat. Quid iustitiam
 Tom. 5. ipse Dnus Ambrosius eius religiosa humilitate
 I. mirabilis est. Cum exercitus Ecclesiastica dis-
 Theodo- plina sic egu penitentiam, ut Imperatorum celsi-
 sif de Eu- tudinem pro illo populus orans, magis fieri viden-
 genio vi- do profertam quam peccando timeret iratam. In
 dotia praclara. eum bella mouit iniusta Tyrannus Eugenius,
 eumque tanto copiarum inmero aduersus est vt
 non sine ratione timeret Theodosius. Nihilomi-
 nus vt Princeps verè Christianus ad orationē
 confugit, supplicem a Deo poscens auxilium, quod
 illi Deus eximium adeo concessit & manifestū,
 vt in ipso feruentiori conflictu, tantum subito
 ventos exutrerit, vt illæ ipse sagittas quas ad-
 uersarius exercitus contra Theodosium emite-
 bat, in eos reuiderent, qui eas expulserant, id-
 que tanta vi vt aduersarios prosterneret, viribus
 destituerent vulneratos. Hæc historia (sic
 D. Augustinus) ita per omnium ora volitauit, vt
 illam mihi testari sint, qui prolio præcenses in-
 terfuerunt adeoque per orbem celebris fuit uni-
 uersum, vt eam ipsi Gentiles decantant Deum
 Theodosij summi per laudibus extolentes, in
 tantum vt ipse Claudianus Poeta Gentilis, &
 à fide nostra alienus hæc illis elegantibus ver-
 sibus cecinerit.

*O minimum dilecte Deo, cui militat arbor
 Et coniuuati veniunt ad classica venti.*

Profecto præclara fuit hæc victoria, vt ipsa te-
 la ab inimicis contorta in Theodosium, venti
 flamine tanti vi contra illos retorquerentur, vt
 eis oculos eruerent, corda transfoederent, & tur-
 piter deiectos eos interimerent. Si quis in alter-
 rum tormentum exploderet, & manifestè ad o-
 culum videretur, quod alter solo suo halitu il-
 lud repererit, & gladium in eum retorque-
 ret, qui illam emisisset, idque tanta vi, vt alium
 solo prosterneret: victoria foret hæc omnimo-
 de eximia.

II. Sed insignior multò fuit illa victoria, quam
 Sed Chri- hodie Christus obtinuit de maledictis Satana
 sti de legionibus, quæ contra eum conuocant concili-
 Pharisæis lium. In eum emittunt apparatus, ministros,
 multos prætorianos, vt illi manus iniiciant, & ligatum
 præclara. adduceant: Dominus autem solo oris sui spiritu,
 vnico verbo, quo illos alloquitur, eos retorque-
 bat, vt ipsos percutiant Pharisæos: sic vt iisdem
 telis, quæ vibrauerant, ipsi vincantur, ipsi confun-
 dantur, ipse Christus victoria triumphet glorio-
 sus: *Miserunt inimicos.* Gloriat Deus, se hostes
 suos propriis armis debellare. Quando Iethro
 filia sua comite, ac nepotibus venit visitaturus

Moysem, iam de Amalecitis hostibus triumphan-
 tem, introduxit, eum Moyses in tabernaculum
 suum, totamque narrauit ei feriem rei gestæ in
 Egypto cum Pharaone: quo audito supra mo-
 dum gauisus est Iethro atque: *Nunc cognoui quo-
 niam magnus Dominus, super omnes Deos: eo quod
 superbo egerint contra illos.* Legunt Hebræi vt
 aduertit Caietan. *Qua iure, quam impie egerunt
 super ipsos.* Et nota, quod illud: *Impie egerunt,* in
 Hebræo significat: *Stulose impietatem exercere,*
 i'ud consilium: *Venite sapienter &c.* Aquis ete-
 nim conati sunt populum demergeri: sed aquis
 illis, eos ipsos profocauit, qui hanc moliebantur
 necem, sic vt illis resistere nequiverint, vnde illi
 perierunt in ipsis nilem aquis submersi. Non-
 in illi, vt dixit Lycopius, legunt: *Quoniam ea res,
 qua in solebant ipsi super eos, scilicet irruer.* Et ea
 de causa hostias Deo & sacrificia immolant: ce-
 rat enim sacerdos & cum esset Rex Madian, &
 fuisse idololatram, hæc Dei potestas illum in
 summam rapuit admirandem: *Obvult ergo Ie-
 thro cognatus Moysi holocausta & hostias Deo.* Pri-
 mum etenim holocaustum quod inuenio obla-
 tum post ingressum filiorum Israel in Egyptum,
 eiusdem egressum, fuit illud Iethro, ob concessam
 à Deo victoriam Moysi contra populi sui
 aduersarios, eorum venite armis, quibus Dei po-
 pulum oppugnant.

Habes hic tancente David, quibus Deus cele-
 bres suos efficit triumphos: *Gladium enaginat-
 uerunt peccatores, & intenderunt arcum suum, vt
 decipiant pauperem, & inopem.* Eduxerunt gla-
 dium suum, & arcus intenderunt contra Chri-
 stum pauperem. Ne timeatis: in illos hæc arma
 retorquebit: *Gladius eorum inuert in corda ipso-
 rum.* Illud *Inuert* vim habet futuri, c. d. *Intra-
 bit* hoc est eodem ipse gladio cor illis transuerbe-
 rabit, quo non minus illustrior eius futurus est
 triumphus, quam ille quem David tenuit de gi-
 gante, dum propria illi machara caput abscedit.
 Ex verè, si Claudianus Misarum gratia instru-
 ctus (sic humanitatis loquuntur auctores) ele-
 ganter triumphum celebrat Theosij, non mi-
 nori Rethorices celestis eleganti Dimio spiri-
 tu imbutus celebrat illum Christi David, in
 illo versu quem alius expendimus: *Dum superbis
 in pius incenditur pauper, comprehensum in con-
 silijs quibus cogitant.* Quamto superbius feruet im-
 pius in pauperem, tanto pauper incenditur fer-
 uentius, & suis ipsi consilijs colligantur & con-
 stringuntur quæ subdoli texerunt: familiari-
 ter notum est nomine impij capi posse concili-
 lium, quod hodie conuocant Principes illi
 Christi

Ex 18

Pf. 36. 14

Psa 9. 13

Christi capiti insidiates: etenim si sit ille impius, qui patri suo Deo contumax resistatur, optimè tale conuenit nomen illis, qui sic formaliter in ipsam personam insurgunt diuinam. Notandum autem quod quamuis in prioribus verbis loquatur in singulari, dicendo, *Impius*, quatenus uirtutem denotet concilij postmodum tamen loquitur de eis in plurali, ut ostendat huic multos interuenisse concilio.

L. 6. mor-
ca. 4.
Zach. 9. 9.

Pauiter manifestum est, interprete Diuo Gregorio sub nomine pauperis à Prophetis declarati Christum. Sic eum ostendit Zacharias: *Ecce Pax tuis, & ipse pauper.* Hoc nomine compellat eum

Amos 2. 6

Amos: *Vendiderunt pro argento iustum, & pauperem pro calcamentis, & ut talem declarauit eum*

IV.

Apostolus dum ait: *Qui propter nos egenus factus est, & optimè hoc dicere potuit: quandoquidem Dominus adeo se pauperem publicauit, ut lateretur, se nec id habere, quod vulpes habent & passerulij, id est quo confugiant, & caput suum reclinent. Superbit igitur, inquit Dauid, impius in pauperem, sed tanto uehementius pauper inciditur. Sumitur ab eo metaphora quem odor offendit suauissimi rosarij, seu florum manipuli, vel lux carbonis ardentissimi: quanto namque studiosius conatur lucem eius præfocare, tanto crescit lux, & splendet illustris, odorique florum manipuli percipitur fragantius.*

V.

Similitudo,

Pauper erat Christus florum manipulus, ex bonis omnibus, quæ Deus possidet. collectus, Diuinitate, humanitate, gratia, gloria, potentia & scientia: *In quo inhabitat omnis plenitudo Diuinitatis corporaliter.* Erat carbo in quo diuinitatis ignis magis penetrauerat humanitatem, quam ignis naturalis carbonem iam ignem ardentissimum: ex quo tantorum mirabilium lux oriebatur in operibus eius, tantæque in verbis splendor sapientis. Impium Phariseorum concilium diabolica inflatum superbia, illum conatur extinguere, sustant, suos mittendo herodes, Euro uelocios, eum apprehenduros, conati carceribus eum coartare, quatenus sic lucem eius obtenebrarent, ut Herodes lucem illam extinxit Ioannem Baptistam, sed eo ipso pauper splendidior incenditur, lux eius clarescit angustibus: eius lumen clarius augetur, eius odor amplius tanto diffunditur: etenim illi ipsi, qui in eum missi fuerant, reuertuntur facti illius potentis tubicines, & celestis eius sapientis præcones: in pleno namque concilio protestantur, & constantè asserunt: *Numquam sic locutus est homo: quali re ipsa (interprete D. Aug.) fatebantur in eo supra hominem quid esse. spectandum, eius*

Colos. 1. 5

que vires, diuinas esse: cum corda nouerit sibi conciliare, His igitur miseris illi suis in concilio comprehenduntur, uisque laqueis illaqueantur: Saluator autem noster tanto triumphat illustrior. Hoc est quod Dauid subiungit: *Comprehendantur in concilio quibus cogitant.*

Tangere videtur sententiam illam Eliphaz Themantes potentia & sapientia clarissimi, qua declaratur, in quo Deus suam præcipue manifestet Christus omnipotentiam, & illam impletam ostendit Apostolus in operibus Christi ut notat D. Chrysdostomus, postquam enim præclara multa de potentia Dei disseuerat, quâ momento temporis eorum cunctas euerit malorum astutias: *Qui dissipat cogitationes malignorum, ne possint implere manus D. C. eorum, quod caperant (annectit) Qui apprehendit sapientes in astutia eorum, & consilium prauorum ad Cor. dissipat.* Verbum illud *Apprehendit* in Hebræo Tom. 4. legitur *Lacud*, quod iuxta uerborum nostri *Iob. 5. 12.* Pagini, militare est, & significat accipere, non utrumque sed utrumque, eo modo quo ciuitas *Vide Piobfella apprehenditur.* Sic constat ex multis *Salm. 101. 7.* c. x. scilicet locis *n. Exploratores ceperunt uicibus eius, c. 10. Cunctas urbes cepimus interfectis habitatoribus earum, c. 11. In Hebræo illa præpositio in idem est ac *Per. ut 12. 29.* dixit Iacob: *In baculo meo transfui Iordanem.* Et *Gen. 32. 10.* Apostolus: *Locutus est nobis in filio, q. d. vincit illas & subiugat astutiarum suarum propriis armis: In astutia eorum.* Hoc est, eadem sumens, media quæ ipsi parauerant & conuoluerant, illa contra ipsos retorquendo.*

Notauit antiquus auctor ille Seruius quod quotquot fuerunt scriptores in re militari scribenda insignes, ut publicè notum & acceptè statuerunt: hanc ceteris præcellere uictoriam, quâ suo propriis armis, scutis, & hastis inimicorum ipsi subiugantur, vincuntur, & occiduntur, quando quis extorto è manibus aduersarij scuto, eodem se protegens proferat feritque aduersarium: *Qui scripserunt de arte militari, dicunt summum esse genus diuitiarum: quatenus calcato umbone aduersarij, se in hostilem clypeum erigit miles, & contra hostis vulnerat terga.* Deinde idcirco David aiebat, nulla posse comparari arma pladio illi, quem de vagina gigantis eduxerat: *Non est huic alter similis.* Etenim in arenam descendens duello ferocem illum barbarum oppugnaturus, eum illi uictor abstulit, eodemque caput prostrati detruncat.

Seruius. In illud 11. Eni. De uita Asa subsecut aduersero. VII. Victoria que sit ma. 1. Reg. 17. 9.

En

En tibi ait Sapientissimus Eliphaz, in quo sua demonstrat omnipotentiam, quod scilicet. *Apprehendit sapientes in astutia eorum, hoc est interpretate D. Chryloto. In suis armis eos subigit. Hoc sape*

D. CHR. Hu: 10. ist. Tom. 4. Li. 6. mor. cap. 12. 13. 14. VIII. Talis fuit confudit. Non incongrua est lectio Diui Olympiodori, a qua videtur continere D. Cypri. nec non D. Ambrosie. *Qui arguit sapientes in astutia sua: In mentem tibi redeat, quod heri diximus, quod Arguere, significet convincere. Sapientes propriis committit argumentis. O quanta prestatas sapientia insidiis, si per argumentum ab altero propositum, quo te criminis alicuius reus committat, adeo neruoso, vt nullum suo iudicio responsum admittet, tu eodem praualeus euidenter illi probares, te ab omni scelere liberum, illum vero totius culpæ reum, meritoque damnandum.*

Memineris eius quod contigit in causa sanguinis Susannæ pudicissimæ. Peruet si eam insimulant seniores populi Iudices adulterij, argumentum autem fortissimum contra eius honestatem producebant ex horto & arboribus, testantur quod illam in flagranti delicto in horto inter spissas arborum umbras reperissent, sic vt ipsi soli eam potuerint intueri. Efficax argumentum, & facile creditu, cum delicti locum inter arbores designent. Ingreditur Daniel diuino numine affatus, & ait: Adduc illos ad me, ipse illos euidenter mendacij rearguam, sic vt Susanna ab omni flagitio innocens absoluat, illique totius flagitij compositores morri adiudicentur. Quomodo? Illis ipsi arboribus. Virum accedant: Primum interrogat. Dicito mihi, si crimen videris inter arbores committi: sub qua, precor, arbor? Respondet hic sub pruno, alter vero sub scino. Audistis ex ore proprio mendacium: cum vnus testetur sub pruno, alter sub scino? Arbores illæ quas volis sumpstis ad probationis argumentum, ipse sunt, quæ punitendam vestram detegunt nequitiam, & perfidam produunt euidenter passionem. Sic igitur illos conuicit, confudit, morteque damnant, Susannam ab omni scelere immunem, pudicitie exemplar absoluit.

Eodem profecto modo Christus hodie Principes illos propriis argumentis conuicit & medius, & ipsi ministrorum arguit arboribus: illas

Hieron. Bapt. de Labruca Tom. III.

etenim, quas ipsi proferunt, vt constet omnibus Christum reum esse vinculorum & carceris, & ministros quos Christo capiendo delinunt, ipse Christus assumit, quibus suam euidenter probet iustitiam, & ex æquo cõuenire, vt ipse prædicet, ipse vivat, ipse doceat: graue nimis esse flagitium velle illi manus iniicere truculentas tantorum auctori beneficiorum, illi os occludere, ex quo celestis adeo doctrina manat auditoribus. Vnde diuina sua fretus potentia illos commouet, & ad Phariseos remittit, vt ipsos audeant, & elata voce fateantur quod. *Nunquam sic locutus est homo. Quo factio tanto sunt pudore confusi, percussi, prostrati, vt teste ipso Euangelista, continuo ex Consistorio discesserint, nec in illo morantur sint ulterius, nec sua prosequi fraudum machinamenta tentauerint: Et reuersi sunt vnusquisque in domum suam: & oraculum impletur eiusdem Eliphaz: postquam enim dixerat: *Comprehendit sapientes in astutia sua, subuectit: Et consilium prauorum dissipat. Quod Symmachus legitur Disturbat. Etenim perspicue eorum dissolvens rethoras, tantam excitauit in concilio turbationem, vt plane illud dececerit, singulis ad sua abeunatibus & per varia diuerticula, sicut in causa adulteræ diligenter.**

§. 2. *Hanc Christi victoriam eleganter cecinit Abacuc propheta, & mirabili celebravit mysterio.*

Celebris est adeo hæc Christi victoria, vt mihi persuadeam, quod in particulari voluerit illam Spiritus Sancti ore vatis Abacuc decantari in illo solemnî Cantico, quod de triumphis Christi composuit. Quantum spectat intentionem prophete variari video opinionem: nonnulli credunt quod pro gloria Dei celebrare voluerit prodigiosa facinora, quæ fecit dum filios Israel de seruitute vindicauit Ægypti; quidam arbitrantur illa tantummodo, quæ in hoc Christo sunt propria, decantari. Porro ceteris certius est, quod ambo predicare voluerit, illa per allusionem ad hæc, & illa quidem vt horum figuram, & in his completa: vnde aliquando loquitur de præterito, velut de præteritis, alias in futuro, velut de futuris. Sic opinatur Diuus Augustinus qui data opera totum hoc Canticum explanauit, est autem hoc Canticum adeo mysticum, vt etiam omnes totius orbis Oratores, qui fuerunt, & erunt, in vnum conueniant, non possent elegantius

H h h & ma-